

Stankovský informátor 3-4

Ročník XXVIII

Júl 2021

Vydáva Obecný úrad Trenčianske Stankovce

Vážení občania Trenčianskych Stankoviec,

leto nám udrelo v plnej sile a matka príroda nás častuje dusným počasím. Je tu koniec školského roka a deti sa určite tešia na prázdniny. Rodičom zasa pribudnú vrásky na čele, ako zabezpečiť svoje deti počas dvoch mesiacov prázdnin.

Som rád, že po „papierovej“ robote sa nám podarilo rozbehnúť niekoľko investičných akcií v našej obci. Za veľmi dôležitú považujem výstavbu chodníka popri ceste III. triedy od krčmy pod orechom až po bývalý kultúrny dom vo Veľkých Stankovciach. Tento úsek cesty je dosť frekventovaný, a preto vybudovanie chodníka v tejto časti bolo z hľadiska zabezpečenia bezpečnosti chodcov priam nevyhnutnosťou. Veľmi som privítal aj ochotu Správy ciest TSK opraviť cestu v jednom jazdnom pruhu v dĺžke asi 120 m, kde boli predtým malé poškodenia vozovky.

Ďalšou dôležitou investíciou je rekonštrukcia domu smútku, ktorý si po dlhých rokoch určite zaslúži svoju pozornosť. Tí, ktorí chodíte na cintorín, ste si určite všimli stavebný ruch v okolí domu smútku. Súčasťou tejto akcie je oprava fasády domu smútku, zateplenie strechy, výmena okien a dverí, nová elektroinštalácia ako aj nové vykurovanie, keďže sa v zime nedá v dome

smútku vzhľadom na obrovskú zimu vydržať. Nové budú aj chladiace boxy, ktorých životnosť sa blíži ku koncu, upravené budú aj spevnené plochy v okolí domu smútku. Chcem Vás všetkých, ktorí sa budete pohybovať v blízkosti budovy domu smútku požiadať o zvýšenú opatrnosť. Predpokladám, že dielo by malo byť hotové ešte pred sviatkom všetkých svätých, aby ľudia v pokoji a bez obmedzení mohli navštíviť hroby svojich blízkych.

Deti z materskej školy sa určite potešia z nového detského ihriska. V súčasnosti sa pripravuje podklad pod detské ihrisko a v blízkej dobe sa osadia aj herné prvky. Okrem toho máme v pláne dané miesto okolo novej budovy materskej školy aj upraviť, hlavne zrovnať terén, nasiať trávu a vysadiť stromy. Na akcii výstavby detského ihriska sa finančne podieľa aj ZŠ Jána Lipského s MŠ, za čo sa chcem poďakovať pani riaditeľke Mgr. Trnavskej a pani zástupkyňi pre predprimárne vzdelávanie pani Bc. Jančovej. Pevne verím, že sa nám podarí vybudovať detské ihrisko, kde budú deti veľmi radi chodiť. V poslednom čase som dostal viacero otázok, či už písomne alebo ústne ohľadne budovania cyklotrasy v území

našej obce. Samozrejme je v mojom záujme, aby sme sa v prvom rade napojili na jestvujúcu cyklotrasu v obci Opatovce, ktorá smeruje do krajského mesta Trenčín. Cieľom je oprava povrchu hrádze od parkoviska za jazerom na Bodovke až po spomínanú cyklotrasu v obci Opatovce. Na trase bude potrebné vybudovať približne 27 metrov dlhú lávku ponad Turňanský potok. Napojenie do našej obce je naplánované jednak pri čističke odpadových vôd v Rozvadzoch a taktiež pri zdravotnom stredisku. Keďže väčšina územia hrádze sa nachádza v katastrálnom území obce Veľké Bierovce, rieši sa daná vec aj v úzkej spolupráci s pani starostkou tejto obce. Budem spokojný, keď sa nám podarí zabezpečiť projektovú dokumentáciu ešte tento rok, aby sme sa mohli uchádzať o európske fondy. Na záver Vám chcem všetkým zaželať hlavne pevné zdravie, veľa úspechov a pozitívnej energie.

Váš starosta Martin Markech

Z rokovania obecného zastupiteľstva

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 26.04.2021 prerokovalo, zobralo na vedomie a schválilo:

- z dôvodu trvania núdzového stavu v súvislosti s pandémiou vírusu COVID-19, a z dôvodu núteného uzatvorenia niektorých prevádzok, **odpustenie nájmu na dobu 2 mesiacov vo výške 100 % do úvahy prichádzajúcim nájomcom priestorov domu služieb a spoločenského domu** v obci Trenčianske Stankovce.

a/ zobralo na vedomie žiadosť p. Lýdie Ambrozayovej, štatutárneho zástupcu spoločnosti LyJana s.r.o., Mníchova Lehota 333, IČO : 52 885 968,

b/ z dôvodu vyhlásenia. Mimoriadnej situácie a núdzového stavu, vyhlásených Vládou SR v roku 2020 a čiastočne r. 2021, súvisiacej s pandémiou vírusu COVID-19, dôsledkom ktorej boli obmedzenia, alebo úplné pozastavenie poskytovania služieb v oblasti gastronómie, **schvaľuje zmenu** v Zmluve o nájme nebytových priestorov a nájomnej zmluve, uzatvorenej medzi Obcou Trenčianske Stankovce: IČO : 00 312 100 a LyJana s.r.o. Mníchova Lehota, IČO : 52 885 968, dňa 03.03.2020, v **č.7, odst.1 nasledovne** :

„Nájomca je povinný zabezpečiť užívania schopnosť predmetu nájmu na účel dohodnutý v tejto zmluve formou rekonštrukcie/investícií do predmetu nájmu na vlastné náklady a vlastnú zodpovednosť a to za nasledovných podmienok :

a) od 04.03.2020 do 03.03.2022 vlastné investície v rozsahu najmenej 20 000,-€ bez DPH

b) od 04.03. 2022 do 03.03.2023 vlastné investície v rozsahu najmenej 14 000,-€ bez DPH

c) od 04.03.2023 do 03.03.2024 vlastné investície v rozsahu najmenej 14 000,-€ bez DPH, ktorými zhodnotí nebytové priestory, ktoré sú predmetom nájmu. Do výšky investície nájomca nemôže započítať náklady, ktoré vynaloží na vnútorné vybavenie priestorov alebo Zimnej záhrady a terás (hnuteľný majetok).“

- odkúpenie parc. C-KN č. 1138/22 - zastavaná plocha, o výmere 57 m², vedené na LV č. 462, k.ú. Veľké Stankovce, od p. Stanislava Berku, Veľké Stankovce 724, Trenčianske Stankovce, za cenu 1 €, slovom jedno euro, nakoľko na uvedenej parcele sa nachádza stavba verejného chodníka.

Náklady spojené s vkladom do KN znáša kupujúci, Obec Trenčianske Stankovce.

- ukončenie nájomného vzťahu s p. Rudolfom Vráblikom, bytom Halalovka 27, Trenčín, vyplývajúceho z Nájomnej zmluvy uzatvorenej dňa 28.02.2000 a

Nájomnej zmluvy uzatvorenej dňa 02.01.2002, ku dňu 30.04.2021, dohodou.

Zamietlo :

- žiadosť p. Romana Mojžiša, bytom Trenčianske Stankovce 915 o odkúpenie časti pozemku v k. ú. Malé Stankovce, parc. C-KN č. 456/3 o výmere 200 m², zapísaná na LV č. 231, v prospech obce Trenčianske Stankovce, nakoľko pozemok nie je pre obec nadbytočným majetkom. V budúcnosti môže slúžiť ako prístup k pozemkom, na ktorých je možná výstavba rodinných domov.

- žiadosť p. Romana Mojžiša, bytom Trenčianske Stankovce 915 o prenájom časti pozemku v k. ú. Malé Stankovce, parc. C-KN č. 456/3 o výmere 200 m², zapísaná na LV č. 231, v prospech obce Trenčianske Stankovce, nakoľko pozemok nie je pre obec nadbytočným majetkom. V budúcnosti môže slúžiť ako prístup k pozemkom, na ktorých je možná výstavba rodinných domov.

- žiadosť p. Miloslava Hradila, bytom Trenčianske Stankovce 916 o odkúpenie časti pozemku k. ú. Malé Stankovce, parc. č. 456/3, nakoľko pozemok nie je pre obec nadbytočným majetkom. V budúcnosti môže slúžiť ako prístup k pozemku, na ktorom je možná výstavba rodinného domu.

Obecné zastupiteľstvo na svojom zasadnutí dňa 21.06.2021 prerokovalo, zobralo na vedomie a schválilo :

- Kontrolu plnenia uznesení prijatých na zasadnutí Obecného zastupiteľstva Obce Trenčianske Stankovce dňa 26.04.2021.

- Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra na II. polrok 2021.

- spôsob prenájmu majetku obce – Priestorov bývalej Vinárne v budove SD

, ktoré sa nachádzajú v obci Trenčianske Stankovce, časť Malé Stankovce zapísané na LV č. 231 a to: nebytové priestory na prvom podzemnom podlaží: č. 016-023 v celkovej výmere 82,9 m², v budove kultúrneho domu súp. číslo 367 postavené na parcele reg. „C“ č. 285/5 Zastavaná plocha a nádvorie o výmere 1482 m²

obchodnou verejnou súťažou podľa ust. § 281 až 288 Obchodného zákonníka (zák. č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov), za cenu minimálne 20 €/m²/rok.

II. podmienky obchodnej verejnej súťaže sú uvedené na www.trencianskestankovce.sk

III. zriaďuje komisiu v zložení: Ing. Martin Kudla, PhD., Dušan Pevný, Ing. Jozef Kadák, Ing. Jozef Mojžiš a PaedDr. Oľga Šmatláková s úlohou vyhodnotiť vyhlásenú obchodnú verejnú

súťaž a JUDr. Martina Markecha ako tajomníka tejto komisie s úlohou zabezpečiť obchodnú verejnú súťaž po organizačnej a administratívnej stránke.

Bližšie informácie o prenájme priestorov bývalej Vinárne v budove SD nájdete na www.trencianskestankovce.sk

- Záverečný účet Obce Trenčianske Stankovce za rok 2020 a celoročné hospodárenie bez výhrad.

použitie prebytku rozpočtového hospodárenia na tvorbu rezervného fondu vo výške 472 169,79 €.

- Rozpočtové opatrenie č. 1, zníženie počtu bežných výdavkov kat. 600, Program 6 Základnej školy J. Lipského v Trenčianskych Stankovciach vo výške 13 800 € a zvýšenie kapitálových výdavkov Obce Trenčianske Stankovce, EK 717, FK 09.1.1.1 vo výške 13 800 €.

- Plán kontrolnej činnosti hlavného kontrolóra na II. polrok 2021.

- I. zámer odpredať majetok obce, Dom služieb v k.ú. Malé Stankovce vedený na LV č.

231 k. ú. Malé Stankovce a to:
- pozemku parcela reg. „C“ KN č. 149, druh pozemku: záhrada o výmere: 99 m²,
- pozemku parcela reg. „C“ KN č. 150, druh pozemku: zastavaná plocha a nádvorie o výmere: 933 m²,
- stavby: dom služieb súp. č. 277, postavený na parc. reg. „C“ KN č. 150 zastavaná plocha a nádvorie o výmere: 933 m², formou obchodnej verejnej súťaže, stanovuje predajnú cenu vo výške minimálne 95 000,-€, slovom: deväťdesiatpäťtisíc eur.

- spôsob prevodu vlastníctva nehnuteľností obchodnou verejnou súťažou podľa ust. § 281 až 288 Obchodného zákonníka (zák. č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov)

II. na základe § 9 ods. 2 písm. b/ Zákona o majetku obcí schvaľuje podmienky obchodnej verejnej súťaže nasledovne:

vid'. www.trencianskestankovce.sk

III. zriaďuje komisiu v zložení: Ing. Martin Kudla, PhD., Dušan Pevný, Ing. Jozef Kadák, Ing. Jozef Mojžiš a PaedDr. Oľga Šmatláková s úlohou vyhodnotiť vyhlásenú obchodnú verejnú súťaž a JUDr. Martina Markecha ako tajomníka tejto komisie s úlohou zabezpečiť obchodnú verejnú súťaž po organizačnej a administratívnej stránke.

- dodatok č. 1/2021 k VZN č. 5/2016 o nakladaní s komunálnymi odpadmi a drobnými stavebnými odpadmi na území Obce Trenčianske Stankovce.

- v zmysle § 9a ods. (8) písm. e) Zákona č. 138/1991 o majetku obcí, ako prípad hodný osobitného zreteľa, zámer previesť majetok obce – pozemkovú nehnuteľnosť, novovytvorené parc. č. C-KN 453/2 o výmere 10 m², zastavaná plocha, k. ú. Malé Stankovce, za cenu 7,-€/m², spolu: 70 €, slovom sedemdesiat eur, **manželom Pavlovi Barišovi a Bc. Alene Barišovej, bytom Trenčianske Stankovce 335**

- V zmysle § 9a ods. 8 písm. e) Zákona č. 138/1991 o majetku obcí, predaj majetku obce z dôvodu hodného osobitného zreteľa a to novovzniknutej parcely : C-KN 453/2 o výmere 10 m², zastavaná plocha, k. ú. Malé Stankovce, za cenu 7,-€/m², spolu : 70 €, slovom sedemdesiat eur, **manželom Pavlovi Barišovi a Bc. Alene Barišovej, bytom Trenčianske Stankovce 335**. Pozemok bol oddelený GP č.45403066-67/2021 vyhotovený 21.04.2021 Ing. Barborou Bánovskou, overený Okresným úradom Trenčín, Ing. Danou Studenou dňa 04.05.2021 pod č.557/21.

Dôvodom osobitného zreteľa je zosúladienie vlastníckeho a užívacieho vzťahu k pozemku, tento je kľúčový pri vjazde do dvora, chodník popri miestnej komunikácii zostáva široký 1,5 m. Novovytvorená parcela je pre obec majetkom

prebytočným, z hľadiska budúcnosti nemá pre obec z hľadiska ďalšieho rozvoja žiadny strategický význam.

- v zmysle § 9a ods. (8) písm. e) Zákona č. 138/1991 o majetku obcí, ako prípad hodný osobitného zreteľa, zámer previesť majetok obce – pozemkovú nehnuteľnosť, novovytvorené parc. č. C-KN 453/3 o výmere 5 m², zastavaná plocha, k. ú. Malé Stankovce, za cenu 7,-€/m², spolu: 35 €, slovom: tridsaťpäť eur, **manželom Jozefovi Janišovi a PharmDr. Božene Janišovej, bytom Trenčianske Stankovce 336**.

- v zmysle § 9a ods. 8 písm. e) Zákona č. 138/1991 o majetku obcí, predaj majetku obce z dôvodu hodného osobitného zreteľa a to novovzniknutej parcely: C-KN 453/3 o výmere 5 m², zastavaná plocha, k. ú. Malé Stankovce, za cenu 7,-€/m², spolu: 35 €, slovom: tridsaťpäť eur, **manželom Jozefovi Janišovi a PharmDr. Božene Janišovej, bytom Trenčianske Stankovce 336**. Pozemok bol oddelený GP č.45403066-67/2021 vyhotovený 21.04.2021 Ing. Barborou Bánovskou, overený Okresným úradom Trenčín, Ing. Danou Studenou dňa 04.05.2021 pod č.557/21. Dôvodom osobitného zreteľa je zosúladienie vlastníckeho a užívacieho vzťahu k pozemku, tento je kľúčový pri vjazde do dvora,

chodník popri miestnej komunikácii zostáva široký 1,5 m. Novovytvorená parcela je pre obec majetkom prebytočným, z hľadiska budúcnosti nemá pre obec z hľadiska ďalšieho rozvoja žiadny strategický význam.

Nesúhlasilo :

- s chovom alebo držaním nebezpečného živočicha -kočkovitej šelmy, Servala, v počte 1 ks, na adrese bydliska p. Petra Ľahkého, bytom Trenčianske Stankovce 111.

Zobralo na vedomie :

-Stanovisko hlavného kontrolóra k Záverečnému účtu Obce Trenčianske Stankovce za rok 2020.

-Správu nezávislého audítora o overení účtovnej závierky k 31.12.2020 Obce Trenčianske Stankovce.

-Vyhodnotenie čerpania rozpočtu príjmov a výdavkov k 31.3.2021

- Informáciu o zmene rozpočtu príjmov a súvisiacich výdavkov v časti prijatých dotácií za I. štvrtrok 2021.

- Priebežnú správu o výsledku vykonaných kontrol hlavným kontrolórom v období január až máj 2021.

Úplné znenie uznesení nájdete na stránke www.trencianskestankovce.sk

Očkovalo sa!

Obec Trenčianske Stankovce pre svojich občanov a pre občanov obce Selec a Krivosúd-Bodovka v spolupráci s Fakultnou nemocnicou Trenčín (FNTN) zorganizovala vakcináciu proti ochoreniu COVID-19 vakcínou Comirnaty od konzorcia Pfizer-BioNTech v Spoločenskom dome v Trenčianskych Stankovciach. Prvé kolo očkovania sa uskutočnilo v nedeľu 16.5. a druhé kolo v nedeľu 13.6.2021 v čase od 8.00 do 12.00. Zaočkovalo sa spolu 157 občanov v zmysle očkovacej stratégie - vek nad 60 rokov a osoby s chronickým ochorením (Výhláška MZ SR). Očkovací tím pozostával z jednej koordinátorky, lekára, dvoch zdravotných sestier a šoféra. Spoluprácu a komunikáciu s FNTN, či už telefonickú, mailovú alebo osobnú hodnotím veľmi pozitívne. Členovia očkovacieho tímu boli profesionálni,

a v neposlednom rade ďakujem mojim kolegom z Obecného podniku služieb za pomoc pri prenášaní vybavenia, skladaní, vykladaní, nakladaní a že sú vždy ochotní mi pomôcť, aj keď viem, že toho majú veľa.

Za obec Trenčianske Stankovce
Silvia Justusová

prijemní a ľudskí a to sa podpísalo na celkovej atmosfére počas očkovania. Za obec som tam bola ja ako osoba, ktorá mala na starosti organizáciu celého očkovania a dve členky DHZ Trenčianske Stankovce Alena Hlávková a Jana Berková, ktoré pomáhali zabezpečovať plynulý priebeh, za čo im touto cestou v mene obce ďakujem. Ďalej by som chcela poďakovať Dr. Odynakovi a jeho pani sestričke za požičanie vyšetrovacieho lôžka, Petrovi Letkovi za nezištné poskytnutie priestorov v SD a zabezpečenie obedov a servisu s tým spojeného

Zo spomienok pani Heleny Akovej

Post Bellum SK je občianske združenie, ktoré od roku 2011 na Slovensku vyhladáva a dokumentuje spomienky pamätníkov kľúčových momentov 20. storočia. Zaznamenáva príbehy a snaží sa rozprávať ich ďalej: veríme totiž, že konkrétne ľudské osudy sú tou najlepšou cestou k poznaniu vlastnej minulosti. Zaujímajú ich pohľady na dejiny z rôznych strán. Každý príbeh pamätníka rozpráva o dilemách, ktorým museli naši rodičia, starí rodičia a prarodičia čeliť – a stavia nás pred otázku, ako by sme sa v podobných situáciách zachovali my. Pamätníci kľúčových momentov 20. storočia rýchle umierajú. Považujú za dôležité zachovať ich spomienky aj pre naše deti, ktoré už nebudú mať možnosť sa s nimi osobne stretnúť. Rozhovory s pamätníkmi sprístupňujú zadarmo prostredníctvom medzinárodného internetového archívu Pamäť národa (www.memoryof-nations.eu).

Takou pamätníčkou je aj naša spoluobčianka pani Helena Aková z časti obce Rozvadze.

Najprv si na našom dvore postavili poľnú kuchyňu Nemci, potom Rusi. Mňa volali, aby som im pomáhala lepiť pirohy.

Helena Aková, rodená Vašková, sa narodila 24. februára 1932 v Rozvadžoch pri Trenčíne Štefanovi a Anne Vaškovcom. Mala o 14 rokov staršieho brata Jozefa, ktorý sa narodil v Amerike, keď tam boli ich rodičia na robotách. V meste Somers v štáte Montana otec Štefan strávil 20 rokov a mama jedenásť. „Mama sa vrátila s trojročným bratom, mala veľmi

Ako malé dievčatko počas 2.sv.vojny

zhli cestu na mori. Bolo veľké vlnobitie. Otec prišiel o 10 rokov pre ňu. Oni už mali v Amerike všetko, aj dom. Otec robil kuchára veľkej firme, ktorá mala lode. Tam bývali stretnutia zákazníkov. On mal okolo seba sluhov a len slovenské jedlá varil. Robil kuchára 10 rokov. Mama, tá bola nadaná, vedela po maďarsky aj po

anglicky. Robila pri telefónoch u jednej veľkej spoločnosti. Tato prišiel pre ňu a mama ho prosila, že na more sa už viac nechce dostať, keď bola taká zlá cesta. Ale on nástojil na tom, aby sa vrátili do tej Ameriky, lebo on len zamkol a kľúč dal pánovi, čo mi hovoril. Mama chytila papiere a spálila a museli zostať tu,“ spomína Helena na rozprávanie svojich rodičov z pobytu v Amerike. Otec posielal z Ameriky domov peniaze a za ne mama kúpila veľký dom. Po návrate otca začali hospodáriť. Helena spomína, že s bratom mali krásne detstvo a vyrastala v dostatku. Rodičia jej a bratovi dopriali všetko, čo mohli, no aj napriek dostatku viedli svoje deti k pracovitosti, skromnosti a slušnosti.

Začiatky vojny v Rozvadžoch SNP a príchod frontu

Helena pokračovala v škole a pomáhala rodičom v domácnosti a na veľkom hospodárstve. Chvíľu navštevovala aj meštianku v Trenčíne, kam chodila peši.

so svojimi rodičmi

„Prišla vojna, nálety. Prišli sme do školy a museli sme zase utekať domov. Škola bola dobrá, len sme sa málo učili. Prišlo 10-11 hodín a domov,“ spomína Helena na predčasné ukončenie svojho štúdia.

V dome u Vaškovcov v tom čase žila v podnájme rodina Ochodnických. Pán Ochodnický vraj kedysi patril k partizánom. Ale keďže mal doma štyri malé deti, vrátil sa napokon domov. Svoju zbraň a nejaké strelivo schoval v sene u domácin.

Helena Aková ako
mladé dievča

Po dedine robili nemeckí vojaci časté akcie a prehľadávali domy. Nemci pri raziach prehľadávali vidlami aj hospodárske budovy a počas jednej z nich zavádili o guľomet a nejaké strelivo v stodole u Vaškovcov. Hľadali parti-

zánov a tento nález ich presvedčil o tom, že obec partizánov schováva. „Ale čo sa stalo. Prišli k nám Nemci na koňoch a išli do pajty brať seno. Prišli tam, nabrali sena a keď išli druhý raz, tak jeden z nich napichol na vidly zbraň. Prišli za tatom – tu je partizán, partizán, partizán! Mama sa schopila rozumu a išla na majer. Tam býval jeden Nemec, ktorý bol inžinierom (nadporučík Ing. Jozef Papritz) a riadil to hospodárstvo. Ona išla za ním a mu to všetko porozprávala a prosila ho, aby išiel s ňou k nám a povedal, že my sme neutrálni, že my nič o ničom nevieme,“ popisuje Helena, ako u nich v sene našli schovanú zbraň. Spomína, že vyšetrovanie celej udalosti trvalo tri dni. Nakoniec sa však všetko vyjasnilo. Ochodnický aj s rodinou odišiel niekam na sever, odkiaľ pochádzal, a viac o ňom nepočuli. V Rozvadžoch sa síce nejaké partizánske jednotky ponevievali, no oveľa viac sa ich nachádzalo v podhorských obciach smerom do Inoveckých hôr.

Starali sa o nemeckých vojakov

Po incidente v stodole Vaškovcov a odhalení niekoľkých prípadov partizánskej činnosti boli nemecké jednotky v Rozvadžoch a v okolitých dedinách posilnené.

Manžel pani
Akovej ako vojak

Vzhľadom na blížiaci sa front robili opevňovacie práce pri letisku v neďalekých Trenčianskych Biskupiciach. Ľudia z dediny boli využívaní na budovanie muničných skladov, kopanie protitankových kanálov, budovanie betónových zátarasov a zamínovanie ciest. Historické záznamy uvádzajú, že starosta Rozvadž na tieto práce musel denne posilať 15 občanov, mužov aj ženy.

Na jeseň roku 1944 po potlačení Slovenského národného povstania a represáliách voči domácejmu obyvateľstvu obsadili Rozvadze nemeckí vojaci. V dome Vaškovcov bývalo niekoľko týždňov asi desať vojakov a v okolitých domoch ďalší. Na ich dvore si Nemci zriadili aj poľnú kuchyňu a varili vo veľkých kotloch stravu pre vojakov. Helena si spomína, že sa k nej a jej rodičom správali s rešpektom a nemali medzi sebou žiadne konflikty. Mama im dokonca občas pomáhala variť alebo piecť, len aby dobre bolo. Nemecké jednotky sa v dedine a okolí zdržiavali niekoľko týždňov. V dedine bolo vyhlásené stanné právo a ľudia si museli zatemniť všetky okná na domoch. Po okolitých horách sa potulovalo množstvo skupín partizánov rôznych národností. Tí sa s'ahovali naj-

mä do Inoveckých hôr a pripájali sa k väčším partizánskym brigádám. Niektorým Rozvadžania pomáhali, no boli medzi nimi aj takí, čo robili iba škody a spôsobovali domácim problémy. Príchodom frontu sa však situácia dramaticky menila. „*Nemci museli potom ujsť. Utekali kade-tade, tu krížom na Závažie, tu po roliach,*“ spomína Helena na stiahnutie sa nemeckých jednotiek.

Jedni vojaci striedali druhých

Nemcov po čase vystriedali ďalší vojaci. Na jar roku 1945 prišli zložky sovietskej oslobodzovacej armády. Rovnako ako nemeckí vojaci aj títo obsadili domy a u Vaškovcov sa zdržiavali asi tridsať. Na dvore veľkostatku si tiež postavili poľnú kuchyňu. Vaškovci sa aj k nim správali slušne a ani s nimi nemali žiadne konflikty. „*Na dvore sa zase varilo. Mama ich aj volala dovnútra, aby si išli upiecť aj čosi inšie spraviť. Tá im pomáhala. Moja mama bola dobrá kuchárka. Nebáli sa, lebo potom sa už tak spriatelili. Boli u nás dva či tri týždne. Zarobili si cestu a plnku, mäso mleli do toho. Také krúžky vykrajovali a robili z toho polmesiačky. To sa lepilo a vyváralo. To si pamätám, jak ma volali, také dievča, aby som im išla lepiť pirohy,*“ spomína na ďalších vojakov v dome vtedy 13-ročná Helena.

Z historických záznamov obce vyplýva, že front v Rozvadzoch a okolí stál 13 dní. Počas tohto obdobia boli nemeckou delostreleckou paľbou poškodené tri domy, niekoľko hospodárskych budov a uhynulo niekoľko kráv a koní. Vtedy sa časť Rozvadžanov ukrývala mimo dediny v lesoch, kde so sebou brali aj dobytok, aby ho uchránili pred strelbou. V budove jedného veľkostatku bola zriadená poľná nemocnica rumunskej armády, kam vozili každé ráno tri vozy zranených vojakov. V pivnici domu spaľovali amputované končatiny. V tom čase tu zomrelo 33 rumunských vojakov, ktorí sú pochovaní v Malých Stankovciach.

Život po vojne a spoločné hospodárenie

Rozvadže a okolité obce boli oslobodené začiatkom apríla 1945 sovietskou a rumunskou armádou. Helena po odchode všetkých vojakov z ich dvora našla veľkú nerezovú lyžicu. „*Keď odchádzali, nič nám nezobrali. Akurát jedna veľká lyžica po nich zostala. Asi kdesi zapadla a potom sme ju našli a ešte doteraz ju mám. Ešte na šaláty ju používam. To mi vždy príde na myseľ, keď ju používam. To kdesi na zemi som našla, veď to by bola škoda. Doteraz ju mám,*“ ukazuje Helena veľkú lyžicu. Nerezová lyžica s patinou histórie, ktorú doteraz pamätníčka používa na servírovanie, je jedna z mála pripomienok vojnových udalostí v rodine pani Heleny. Lyžicu pravdepodobne

stratili na dvore nemeckí vojaci, keď utkali z dediny. Časom sa život vtedy 13-ročnej Heleny a jej rodiny vrátil do starých koľají. Do meštianky do Trenčína sa však už nevrátila, osemročnú základnú školu dokončila v Malých Stankovciach. S rodičmi pracovali na poliach a starali sa o veľké hospodárstvo. Ako 15 či 16-ročné dievča si už aj začala privyrábať pri okopávaní cukrovej repy, aby si zarobila nejaké peniaze.

Helena sa vydávala v roku 1951 a za manžela si vzala Pavla Aka, ktorý býval o pár domov ďalej ako Vaškovci. Na veľkom hospodárstve ostal jej starší brat s rodičmi, ktorý veľké hospodárstvo po rodičoch prebral. „*Keď prišlo to znarodenie, ja som už bola vydatá, mala som ročného syna. To sme ešte hospodárili. Potom neskôr prišlo združstevňovanie. Začali spájať a podpisovať do družstva. Mój muž bol najmladší roľník, tak podpísal družstvo. A hneď každý, že keď ty podpíšeš, podpíšeme aj my. Tak už to popodpisovali a muž sa stal predsedom družstva. Odovzdali sme asi 6 hektárov. Keď bol muž predsedom, musel všetko zaobstaráť, nebolo ničoho. Prišiel domov, zobral a robili spoločne,*“ spomína na začiatky spoločného hospodárenia pamätníčka Helena.

Spomienky na august 1968

Helena spočiatku tiež pracovala na družstve. Akovcom sa postupne narodili štyri deti – Jožko, Marienka, Dank a Ľubka. Namáhavá práca na družstve Helene nevyhovovala a ochorela. Neskôr si našla prácu v Trenčíne v Zlatokove, kde pracovala 17 rokov. Najprv robila pomocné práce, neskôr pracovala v dielni a najdlhšie v expedícii tovaru. Počas tejto etapy života zažila aj vpád vojsk Varšavskej zmluvy do Československa. „*Vtedy sme vedeli len to, čo sme z rádia počuli. Celý deň išli po tej diaľnici, to len taký hrkot tie tanky. Tadiaľto prešli, ale nerobili tu nič. To viac toho bolo v mestách. Ľudia sa priečili, boli výtržníci aj obeť. No všelijako sme rozmýšľali, čo bude ďalej. Veď to išlo z pokolenia na pokolenie takéto prepady. Vždy sme sa museli nejako zadeliť v živote. Lebo potom už prišlo tak všelijako,*“ popisuje spomienky na august 1968 Helena. Náročné spoločenské zmeny zvládli a žili ďalej pokojne skromným životom. „*Chválapánubohu, všetko sme zdolali. Rozmýšľali sme*

Helena Aková v tradičnom kroji z Rozvadz, družka z prava

všelijako, pravdaže. Nevedeli sme, čo bude ďalej. Lebo tiež to družstvo sme museli udržať, aby sme sa na ňom mohli užívať a aby sme aj z čohosi žili. Muž robil predsedu družstva za 7 korún denne. Za 210 korún na mesiac. Bola som pracovitá a povedala som si, že mám zdravé ruky, musíme robiť. Dost' bolo aj doma, či to boli kačky, či husi, kury. Mali sme, čo bolo, chlieb sme si napiekli. Bolo dobre, hladovať sme nehladovali.“ Ona ani jej rodina nepatrili medzi rebelov. Nikdy sa politicky neangažovala. Mala svoju rodinu a prácu, ktorá ju bavila a pomáhala žiť slušným životom. Vo všetkej skromnosti a slušnosti odmietla aj akékoľvek pokusy o politické angažovanie sa. „*Slušným spôsobom sme si odpovedali, rozišli sme sa a neboli žiadne problémy. Bola som moc skromný človek. Všade som sa radšej s dobrotou predierala ako so zlobou. Tá zloba ešte väčšie zlo vytvorí,*“ konštatuje pamätníčka Helena.

Odchod do dôchodku a ďalšia zmena režimu

Súčasná fotka pani Akovej

Koncom osemdesiatych rokov už bola Helena na dôchodku, no pomáhala ešte v cukrárni v Sedličnej. „*Keď som tam ráno prišla, ani som o ničom nevedela. Už ma jedna víťala medzi dverami, že či viem, čo sa stalo. Bola manifestácia v Bratislave. Sviečková. A ja hovorím, že no a čo, veď ja im nijako nepomôžem. Sviečky im ani nezapálím, ani nezadusím. Prišla som domov a robila si svoje. Neangažovala som sa do ničoho. Len v médiách čo sa deje, som videla. Potom to už nejako prišlo, ani neviem. Ja som sa o politiku vôbec nezaujímala,*“ spomína na revolučné roky pamätníčka.

Po novembrovej revolúcii ešte niekoľko rokov pracovala v cukrárni a potom odišla do dôchodku. Pamätníčka Helena Aková dnes stále žije v Rozvadzoch, ktoré sú od roku 1972 časťou Trenčianskych Stankoviec. V pokore a skromnosti prekonalala aj stratu manžela, syna, vnučka aj zaťa. Rada číta a ak jej čas a zdravie dovoľia, tak pracuje v záhrade za domom. Všetné dni na dôchodku jej spríjemňuje osem vnúčat a štyri pravnúčatá.

Zdroj: memory of nations
V budúcom čísle zo spomienok pani Anny Ďurišovej

PREČO TRIEDIŤ ODPAD?

Odpady triedime hlavne preto, aby sme si pre seba, pre naše deti a nasledujúce generácie uchránili svoje životné prostredie, aby sme šetrili prírodnými zdrojmi a surovinami, ktoré sú po-
minutelné a aby bol odpad opätovne využitý recykláciou na iné nové výrobky a predmety. Preto sa snažíme triediť odpad a nie ako niektorí naši spoluobčania

Milí spoluobčania, dlhodobo sa snažíme triediť odpad s cieľom znižovania množstva odpadu zneškodňovaného skládkovaním.

Aby bol systém triedeného zberu čo najefektívnejší, najšetrnejší a ekonomicky udržateľný, snažíme sa učiť všetkých obyvateľov správne triediť odpad priamo v mieste jeho vzniku – v domácnostiach.

Postupne rozširujeme škálu zbieraných zložiek - biologicky rozložiteľný kuchynský odpad (pre bytové domy) v závislosti od rozrastajúceho sa recyklačného priemyslu. V súčasnosti je však riadne umiestnený a väčšina zložiek končí ďaleko za hranicami Slovenska. Sme nútení prispôbovať sa spracovateľom a veľmi nám pomôže, ak sa odpad podarí vytriediť priamo v domácnostiach, v mieste vzniku. Odpadu je však stále viac a zvlášť tomu tak bolo v období núdzového stavu, kedy boli celé rodiny doma. Toto množstvo predstavovalo takmer dvojnásobok.

V poslednom období ste si niektorí mohli nájsť neodobraté vrece označené štítkom „PROSÍME PRETRIEDIŤ“. Je to

Biologicky rozložiteľný kuchynský odpad

inta
BIOTECHNOLOGIES

✓ Čo patrí do nádoby?

- ✓ Vaječné a orechové škrupiny
- ✓ Starý chlieb a pečivo
- ✓ Zvyšky jedla, kávy a čaju
- ✓ Mäso, ryby, mliečne výrobky, vajcia
- ✓ Potraviny po záručnej dobe
- ✓ Tekuté zložky bioodpadu (omáčka, polievka)

✗ Čo nepatrí do nádoby?

- ✗ Použitý jedlý olej a tuk (osobitná nádoba)
- ✗ Zelený odpad zo záhrad (listie, konáre...)
- ✗ Triedené zložky komunálneho odpadu
- ✗ Cigaretové ohorky
- ✗ Stavebný odpad
- ✗ Uhytné zvieratá
- ✗ Plienky
- ✗ Sáčky z vysávača

v prípade, ak sú všetky komodity v rámci plastovej frekvencie zmiešané spolu KO + PAPIER + PLASTY. Prosíme, aby ste pred domy vykladali len plné a správne vytriedené vrecia.

Niektorí spoluobčania, zrejme pod tlakom z jestvujúcej neľahkej situácie, sú nervózni, podráždení, až agresívni. Na obecnom úrade už začíname byť zvyknutí na pravidelné sťažnosti, v niektorých prípadoch až nadávky, urážky a odvolávanie sa na inšpekciu ŽP, či ministerstvo ŽP. Za našu prácu neočakávame vďaka, ale zraňuje nás hlboká neúcta a opovrhovanie našim úsilím.

Vážení občania, touto cestou si Vás dovoľujeme upozorniť na prehodnotenie nadspotreby v domácnostiach, hlavne neplýtvanie potravinami. Je načase, aby sme sa začali chovať šetrnejšie a nakupovať len toľko, koľko skutočne potrebujeme. K spokojnému a šťastnému životu predsa stačí tak málo RD

Ukončenie školského roka

Tento školský rok bol pre nás všetkých veľmi náročný. Dňa 30. júna 2021 ho ukončilo 396 žiakov. Hodnotenie prospechu a dochádzky bolo nasledovné:

Výchovné opatrenia za II. polrok šk. roka 2020/2021

Pochvala riaditeľkou školy	2 žiaci
Pochvala od triedneho učiteľa	52 žiakov
Pokarhanie riaditeľkou školy	1 žiak
Pokarhanie triednym učiteľom	8 žiakov
Napomenutie triednym učiteľom	2 žiaci
Znížená známka zo správania 2. stupňa	2 žiaci
Znížená známka zo správania 3. stupňa	1 žiak
Spolu:	68 výchovných opatrení

Knižné odmeny za výborný prospech, vzorné správanie a aktivitu na vyučovaní si prevzalo 46 žiakov. Vecné ceny za úspešnú reprezentáciu školy v súťažiach dostalo 6 žiakov.

Dochádzka žiakov v II. polroku šk. roka 2020/2021

Spolu žiakov	396
Výmeškaných hodín spolu/Priemer na žiaka	7709 h / 19,47 h
Ospravedlnených hodín spolu/ Priemer na žiaka	7709 h / 19,47 h
Neospravedlnených hodín spolu/Priemer na žiaka	0 h / 0 h

Napriek online výučbe sme nezaháľali

Napriek tomu, že brány našej školy boli dočasne zatvorené, naši šikovní a usilovní žiaci pokračovali pod vedením svojich pedagógov aj v online priestore vo svojich bohatých aktivitách. Môžeme sem zaradiť súťaže o najstaršiu knihu, o najk-

rajší obal knihy, Čitateľský oriešok alebo Hviezdoslavov Kubín.

V **súťaži o najstaršiu knihu** sa umiestnili nasledujúci žiaci:

1. miesto – Ondrej Ďuriš (5.B) – Bible Svätá z roku 1787 a Michal Švorec (4.B) – Bible Svätá Starého a Nového zákona z roku 1787,
 2. miesto – Tatiana Orlovská (5.A) – Lebensgeschichte Unseres Herrn Und Heilandes Jesu z roku 1836,
 3. miesto – Katarína Kmet'ová (5.B) a Ondrej Kmet'o (3.A) – Nový Zákon Pána a Spasitele nášho Ježiše Krista z roku 1841.
- Mgr. Blanka Jurišová

Aj tento rok sa žiaci z našej školy zapojili do celoslovenskej čitateľskej súťaže **Čitateľský oriešok**, pričom až 5 obrázkov, ktoré nakreslili naši prváci, postúpilo do užšieho výberu.

Mgr. Erika Bouchnerová

Žiaci 1. až 9. ročníka sa zapojili do **súťaže o najkrajší návrh obalu knihy**. Keďže bolo ťažké vybrať tri najlepšie práce, rozhodli sme sa všetky pekné návrhy odmeniť pochvalným listom a malou pozornosťou.

Mgr. Zuzana Mikušincová

Aj tento rok sa naši aktívni žiaci zapojili do **súťaže v zbere papiera** v trvaní od 17. mája do 28. mája 2021.

Vítaznou triedou na 1. stupni sa stala 1.A, na 2. stupni 5.A trieda.

Umiestnenie jednotlivcov:

1. miesto - Alexander Staník - 1878,5 kg
2. miesto – Dominik Antalík - 1345 kg
3. miesto – Zuzana Zat'ková – 920 kg.

V rámci aktivít sa naši žiaci zapojili do osláv Medzinárodného dňa detí, Dňa matiek, Medzinárodného dňa žien, Dňa učiteľov

a Veľkej noci. Pripomenuli si tiež Deň Zeme, Deň vody, marec – mesiac knihy a Deň sv. Patrika.

Pri príležitosti **Veľkej noci** vytvorili žiaci 1. stupňa počas dištančného vzdelávania krásne veľkonočné dekorácie, ako napr. kuriatka alebo vajíčka.

Žiaci 6.A sa stali víťazmi prvého ročníka knižnickej súťaže čitateľov „Najlepšia trieda čitateľov“. Pri príležitosti **marca – mesiaca knihy** uviedli, aké knihy najradšej čítajú. Dozvedeli sme sa, že Lea Zelníková za uplynulé obdobie prečítala nasledujúce knihy:

Magnus Chase a bohovia Asgardu: deväť príbehov z deviatich svetov (Ricka Riordan),
Kráľovná v tienoch (S. J. Maas),
Severská mytológia (N. Gaiman),
Polnočná dáma (C. Clare),
Babka gaunerka a Diabolská zubárka (D. Walliams).
Vanessa Marcinátová prečítala knihu Na vine sú hviezdy od J. Greena.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa žien** naši šikovní prváci a družinári vytvorili pekné obrázky – maľované kvietky pre svoje mamičky, babičky, tety a všetky ženy.

Pri príležitosti **Dňa učiteľov** žiačky 5.A napísali báseň: Milí učelia!

Chceme vám popriať k vášmu sviatku,
budete to mať na pamiatku.
Aby ste boli zdraví vždy
a po ceste učiteľskej ďalej šli.
Aby ste žiakom dobré známky rozdávali
a prosím, pri zlých známkach oči prižmurovali.
Stále nás tak dobre učíte
a vždy nám na tvári úsmev rozžiarite.
Vždy ste boli na nás veľmi milí
učivo nám vysvetlili.
Želáme Vám krásny Deň učiteľov!

Žiačky a žiaci 2.A pripravili krásne leporelá s motívom ľudových rozprávok.

Dňa 17. marca slávia Íri po celom svete veľmi obľúbený sviatok, ktorým je Deň sv. Patrika. Deviataci pri tejto príležitosti vypracovali projekty na tému tohto sviatku. Najlepšie práce vytvorili žiačky 9.B Alexandra Kuníková, Vanesa Letková, Lívia Letková a Adriana Vendžurová.

Pri príležitosti **Dňa matiek** si naši žiaci pripravili prednes básne *Mamičkinu pod'* od Jána Navrátila.

Život žiakov 1.B triedy po návrate do školy

Pravý školský život žiakov 1.B triedy sa začal znova 7. 4.

2021. Žiaci sa veľmi tešili na návrat do školy, na svojich spolužiakov, kamarátov, ba i na pani učiteľku. S radosťou sa pustili do učenia. Zdolávali zo školských lavíc, a nie z domáceho prostredia, čítanie, písanie a počítanie na hodinách matematiky.

Prvou spoločnou väčšou aktivitou bol **Deň Zeme** - 22. 4. 2021, ktorý bol venovaný projektovému vyučovaniu. Na záver

vyučovania žiaci vyjadrili prostredníctvom svojej kresby (projektu), ako by mohli chrániť a pomáhať prírode.

V rámci prvouky si žiaci pripomenuli **Svetový deň vody**. Na hodine sa prostredníctvom rozprávky zoznámili s dažďovými trpaslíkmi a ich putovaním po svete. Deti tiež nakreslili obrázky dažďových trpaslíkov.

Na **Medzinárodný deň detí** - 1. 6. 2021 sa malí žiaci premenili na veľkých hľadačov pokladov, kde pomocou sprievodného listu a mapy mali nájsť stratený poklad, ktorý ukrýl starý kapitán pred pirátmi. Počas hľadania si spoločne zasúťažili v disciplínach ako je skákanie vo vreci, beh cez prekážky, okolo domčeka atď...

Na konci školského roka deti strávili príjemný deň v oddychovom centre LyJana, kde sa dosýtosti vyšantili na preliezkach, kolotoči, zahráli si medzi sebou futbal a pochutili na výbornej pizzi a limonáde. Na záver by som sa chcela poďakovať pani Letkovej Anežke, ktorá nám tento horúci deň spríjemnila schladením sa v gazdovskom dvore v Rozvadchoch, kde si žiaci mohli pozrieť rôzne exponáty venované životu našich predkov.

Mgr. Erika Bouchnerová

Deň detí spojený s rozlúčkou so školským rokom v spolupráci obce Trenčianske Stankovce a Farského úradu Veľké Bierovce

V nedeľu 27.6.2021 o 16:00 h sa na futbalovom ihrisku vo Veľkých Bierovciach uskutočnil za dodržania epidemiologických opatrení deň detí spojený s rozlúčkou so školským rokom.

Žiaci prvého stupňa našej školy, spolu s deťmi z materskej školy v sprievode rodičov si mohli zasúťažiť v 12 disciplínach, ktoré pripravili žiaci z druhého stupňa spolu s bývalými žiakmi našej školy. Podujatia sa zúčastnilo 150 ľudí, z čoho súťažiacich detí bolo okolo 70. Každé dieťa dostalo sladkú odmenu a balíček za zvládnutie disciplín. Všetci sme sa dobre zabavili, počasie nám prialo a tešíme sa na vás aj o rok.

Mgr. Lucia Sedláčková

Chcem zaželať všetkým slnečné lúče, dni oddychu, krásnu modrú oblohu, príjemné chvíle strávené s rodinou, kamarátmi a krásne letné dni.

Pekné prázdniny všetkým!

Mgr. Gabriela Trnavská, riaditeľka školy

Ako sa pochovávalo kedysi

Osud nás ľudí je taký, že raz sme na tento svet prišli, prežijeme svoj život, niekto kratší, niekto dlhší, ale raz musíme zomrieť. Naše pradávne tradície nám hovoria, že so zosnulým človekom sa treba dôstojne rozlúčiť a vzdať mu a jeho životu úctu a to formou pohrebných obradov. Dnes sa lúčia pozostalí zo zosnulým v našej obci priamo v obradnej sieni, v Dome smútku, ale v minulosti to bolo inak. A ako prebiehali tieto smútočné obrady a pohreby v minulosti a na čo pozostali kladli dôraz pri rozlúčke?

Pohreby a pohrebné obyčaje vo vidieckom prostredí boli odlišné od mestského prostredia. Ľudia smrť predpovedali podľa rôznych úkazov, ktoré si všímali – kuvikanie kuvika, brechot psa, praskanie skla. Znamenalo to, že niekto z blízkej rodiny čoskoro zomrie. Kedysi, keď ľudia zomierali doma a doma zostávali aj tri dni po smrti, pozostalí robili viacero úkonov, ktorými si mŕtveho jednak uctili, no zároveň sa mu prostredníctvom daných obradov snažili zabrániť, aby po smrti škodil živým, prípadne aby sa po smrti vracal. Hneď po úmrtí zatlačili mŕtveho oči, lebo ak by sa na niekoho po smrti pozrel, vzal by ho so sebou. Taktiež hodiny sa zastavili na čase smrti, zrkadlo sa zastrela čiernou látkou, aby sa mŕtvy v ňom nevidel, lebo ináč by sa stále vracal

medzi živých. Dôležité bolo tiež otvoriť okno, aby duša mohla vyletieť. Následne sa smrť ohlásila lekárovi, ktorý po obhliadke vydal Oznámenie o úmrtí. Na základe lekárskej správy bol na matrike v mieste úmrtia vydaný úmrtňový list. Potom sa po dohode s farárom dojednal čas a miesto pohrebu a farár dal pokyn, že môžu dať zomrelému vyzvoniť. Podľa zvona umieračika ľudia vedeli, či zomrel muž alebo žena.

Medzitým mŕtveho umyli, obliekli do sviatočných šiat a zafixovali polohu rúk, brady a očí. Pri mŕtvom sa zapálili sviečky a ženy večer robili modlenie za mŕtveho. Taký bol zvyk u katolíkov, u evanjelikov sa robilo spievanie. Modlenie (spievanie) sa robilo aj nasledujúci večer, deň pred pohrebom. Zakúpila a doviezla sa rakva, do ktorej sa mŕtvy uložil, objednala sa kyta na truhlu a vence. Do truhly sa dala modlitebná knižka, ruženec, sväté obrázky, okuliare. A nesmeli sa zabudnúť na peniaz pre prievozníka, ktorým duša zomrelého zaplatila prievozníkovi za prevoz „na druhý breh“.

Oznámilo sa rodine, priateľom a známym kto, kedy, príp. o koľkej zomrel a kedy a kde, o ktorej hodine bude rozlúčka so zosnulým. V prípade väčšej vzdialenosti sa táto smutná udalosť oznámila telegramom alebo telefonicky. Ďalej bolo treba ísť za hrobármi vybaviť vykopanie jamy. Spolu s hrobármi sa určilo miesto posledného odpočinku na cintoríne. Každá z našich bývalých obcí

mala svoj cintorín, ktorý bol spoločný pre katolíkov a evanjelikov. Hrobárom - obyčajne boli dvaja - sa na cintorín doniesol liter pálenky, pivo, saláma či klobása, chlieb alebo iné pohostenie. Na každom cintoríne bola tiež tzv. márnica, v ktorej boli uložené rôzne pohrebné veci a náradie na vykopanie hrobu. Židia mali svoj vlastný cintorín a to v bývalej Sedličnej a ich pohrebné obrady boli úplne iné ako kresťanské. Posledný pohreb na ich cintoríne bol v roku 1942. V deň pohrebu sa rodina zomrelého a ďalší smútiaci schádzali v jeho dome. Každý sa pri mŕtvom pomodlil a rozlúčil sa s ním chytením za ruku (kedysi sa o tomto úkone hovorilo, že kto ho vykoná, nebude sa mŕtveho báť) a pokropením rozmarínom namočeným do svätej vody. To sa dialo pri odkrytej rakve a keď sa všetci rozlúčili, tak hrobári nasadili na rakvu horný kryt, ktorý pribili klincami. Pri vynášaní truhly z domu sa vzdávala posledná pocta - pri prekračovaní prahu dverí sa truhla trikrát znížila k zemi - ako poklona a zároveň rozlúčka zomrelého so svojim príbýtkom..

Potom sa celý pohrebný sprievod odobral na cintorín, k miestu posledného odpočinku zomrelého. Prvý kráčal mládenec s krížikom a chlapci, čo niesli zástavy. Za nimi kráčali muži, potom pán farár s organistom a ministrantami, ženy a dievky - tie niesli vence, ktoré priniesli pozostalí, nasledovala truhla, ktorú niesli na dvoch podperách z každej strany

muži, ktorí sa pri nesení striedali. Za truhlou kráčali príbuzní, za nimi ostatní zúčastnení. Na cintoríne pán farár s organistom odbavili predpísané obrady, vysvätili a okadili hrob, nasledovali modlitby a piesne. Pozostali, ktorí si to mohli finančne dovoliť, zavolali k pohrebným obradom na cintoríne živú hudbu. Okrem smútočných tónov zaz-

neli pri hrobe aj veselšie tóny a to vtedy, keď hudba tlmene na záver zahrala obľúbenú pieseň zomrelého. Keď hrobári spustili truhlu do hrobu, tak nasledovali prejavy sústrasti a každý sa so zomrelým rozlúčil hodením hrsti hliny do hrobu. Potom sa všetci odobrali do kostola, kde bola zádušná sv. omša. Na záver rodina usporiadala kar -

väčšinou vo vlastných priestoroch. Tu sa zišlo najbližšie príbuzenstvo a účastníci z väčších vzdialeností a príp. kolegovia zo zamestnania. Po modlitbe sa konzumovalo teplé jedlo, chlebičky, káva, zákusky, alkohol a spomínalo sa na zomrelého a na zážitky, aké s ním za jeho života mali.

Spracoval: Štefan Šmatlák

Ako sa pochováva dnes v obci Trenčianske Stankovce

Obec má vlastnú pohrebnú službu, ktorá je k dispozícii každý pracovný deň aj počas víkendov a sviatkov v čase od 6.00 do 22.00 hod. na telefónnom čísle **0918 181 597**. V prípade, že občan zomrie doma, pohrebná služba uskutoční prevoz nebohého až po tom, ako obhliadajúci lekár vystaví list o obhliadke mŕtveho. Úmrtý list sa vybavuje v mieste úmrtia. Výber rakvy a prevoz nebohého nie je podmienený miestom úmrtia. Prednost-

ne sa pochováajú občania obce Trenčianske Stankovce. Je možné si zakúpiť hrobku, alebo dať si vykopať hrob. V prípade spopolnenia je možné zakúpiť si miesto v kolumbáriu, alebo je možnosť vložiť urnu s popolom do rodinnému hrobu. Faktúra za pohrebné služby bude vystavená až po pohrebe. Zbor pre občianske záležitosti pri obecnom zastupiteľstve v obci Trenčianske Stankovce vykonáva v prípade záujmu občianske

pohreby. V súčasnosti prebieha rekonštrukcia Domu smútku, z tohto dôvodu je obmedzené vykonávanie smútočných obradov. Ďakujeme za pochopenie!

Obec Trenčianske Stankovce má Všeobecne záväzné nariadenie obce č.1/2020 o prevádzkovom poriadku pohrebísk, ktoré je možné si stiahnuť na webovej stránke obce.

Soňa Siváková

CYRIL A METOD

V týchto dňoch, presne 5. júla sme slávili sviatok svätých Cyrila a Metoda. Boli to slovanskí vierozvestcovia, ktorí sa navždy zapisali do dejín Slovenska. Svätých vierozvestcov uctieame ako tých, ktorí stáli pri kultúrnom a náboženskom zrode nášho národa. Od 19. storočia boli Cyril a Metod vyhlásení za patrónov všetkých slovenských národov. Konkrétne 31. decembra 1980 ich vyhlásil pápež Ján Pavol II. za spolupatrónov Európy.

Mimoriadnou epochou našich národných dejín bolo spojenie Moravského a Nitrianskeho kniežatstva a polozenie základov prvého štátneho útvaru na našom území, Veľkomoravskej ríše. Počiatky našej štátnosti sú späté s kniežatami Pribinom, Mojmirom a Rastislavom. Pri budovaní suverénneho štátu, ktorého hlavným zámerom bolo vymanenie spod vplyvu Franskej ríše, vyniklo knieža Rastislav. S predsavzatím získať nezávislosť vybudovaním vlastnej cirkevnej organizácie a oprieť sa pri tejto náročnej vízii o spojenectvo so silným štátom, vyslal Rastislav posolstvo k byzantskému cisárovi Michalovi III. s prosbou o zaslanie učencov, ktorí by rozvíjali vieru v slovanskom jazyku.

Keď sa byzantský panovník Michal III. rozhodol vyhovieť požiadavke moravského kniežata Rastislava, aby mu na jeho územie poslal misionárov, boli Metod (Metodej) a Konštantín (Cyril) tou najlepšou voľbou. Poznali jazyk, mali skvelé organizačné schopnosti, a ako sa už predtým ukázalo, boli skvelou voľbou pre misijné poslanie.

Mali skúsenosti s diplomatickými službami, disponovali širokým vzdelaním a predovšetkým ovládali reč blízku reči

Slovanov, ktorú im najpravdepodobnejšie vstúpila ich matka. Znalosť slovienečiny bola základným predpokladom na splnenie neľahkej úlohy, na ktorú sa podujal Konštantín ešte na domácej pôde. Zostavením abecedných znakov pre záznam slovienského jazyka – hlaholiky, prekladom Biblie a náboženských kníh bol položený základný predpoklad

na pozdvihnutie slovienskeho jazyka na úroveň troch liturgických jazykov, hebrejčiny, latinčiny a gréčtiny. Zriadením samostatnej slovanskej cirkevnej provincie na čele s Metodom, založením školy, výchovou žiakov a pestovaním slovienskej reči a písomníctva sa postupne naplňal zámer misijného posolstva. V roku 863 teda Konštantín a Metod spolu s niekoľkými spoločníkmi opustili svoju rodnú krajinu, aby prišli na Veľkú Moravu a šírili tu kresťanstvo a kultúru.

V roku 867 sa vydali na cestu do Ríma, aby získali povolenie slúžiť latinskú liturgiu v reči ľudu. Pápež Hadrián II. ich v roku 868 prijal a vyhovel všetkým ich požiadavkám. Konštantín sa však už ni-

kdy nevrátil na územie Veľkej Moravy. V Ríme ochorel, vstúpil do kláštora, prijal meno Cyril a zakrátko tam 14. februára roku 869 zomrel.

Pápež Hadrián II. dal Metodovi list pre slovienskych vladárov, ktorý obsahuje vyhovieť všetkým trom požiadavkám: Ustanovenie školy na čele s Metodom, vysvätenie slovienskych učeníkov na rozličné stupne kňazstva a potvrdenie slovanskej bohoslužobnej reči. Tento dokument patrí k najdôležitejším v histórii Slovenska.

Metoda cestou z Ríma zajali bavorskí biskupi a následne väznili vo Švábsku. Vyslobodený bol v roku 873 pápežom Jánom VIII. Po návrate na Veľkú Moravu sa zase obnovili spory o slovanskú liturgiu, Metoda obžalovali v Ríme a musel sa ísť brániť pred pápežom Jánom VIII. Po svojej obhajobe bol potvrdený v biskupskom úrade. Zomrel 6. apríla roku 885. Pochoval ho v katedrálnom chráme na Velehrade, jeho hrob sa však dodnes nepodarilo nájsť.

Nositelom cyrilo-metodského vieroučného a kultúrneho odkazu bolo prostredie kláštorov, ktoré aktívne pestovalo hlaholské písmo a staroslovienečtinu ako bohoslužobný jazyk. Osobitný odkaz znamená cyrilo-metodská tradícia v našom prostredí od 17. storočia v súvislosti so štúdiom archívnych dokumentov k najstarším dejinám Slovákov, s akcentom na kultúrnu a duchovnú závažnosť cyrilo-metodskej misie, ktorá bola v nasledujúcich obdobiach o to viac zdôrazňovaná a stala sa oporou budovania národného povedomia a identity Slovákov.

Veľkomoravská tradícia sa niesla v duchu tradície kráľa Svätopluka a kultúr-

neho odkazu cyrilo-metodskej tradície, neskôr rozdelenej na vetvu pravoslávnu a katolícku. Základné diela moravskopanónskeho písomníctva, hlaholské písmo, jeho dodatočná úprava na cyrilské

písmo a starosloviensky jazyk boli základnými atribútmi kultúrnej tradície solúnskych bratov. Sv. Cyrila a Metoda uctieame ako tých, ktorí stáli pri kultúrnem a náboženskom zrode nášho národa.

Ich vplyv – dedičstvo otcov, ako zvykne-
me hovoriť – cítiť dodnes.

Spracoval: Štefan Šmatlák

Invázne druhy korytnačiek v našich vodách

Na Slovensku začali narastať prípady výskytu nepôvodných, cudzokrajných korytnačiek v našich vodách. Tento rok sme mohli zaznamenať ich výskyt aj v okolí našej obce, najmä na Vodnej nádrži Bodovka a na Zemníku Bodovka. Jedná sa o severoamerické korytnačky, najmä korytnačka písmenkovaná a jej poddruhy a korytnačka maľovaná, ktoré sa pôvodne vyskytujú na juhovýchode USA a na Floride. Tieto invázne druhy vytlačujú našu jedinou pôvodnú korytnačku močiarnu z miest, kde sa prirodzene vyskytuje. Nepôvodné druhy korytnačiek boli privezené do slovenských obchodov v 80. rokoch minulého storočia a získali si medzi slovenskými chovateľmi obľubu. Každý, kto takú korytnačku choval vie, že si vyžaduje dennú starostlivosť a takmer každodennú výmenu vody. Ako dvojročná meria 15 cm, ako štvorročná už dosahuje dĺžku 20 cm a približne v jej piatich rokoch sa jej chov v domácom prostredí stáva neúnosným kvôli veľkosti a aj výraznej pachovej stope.

Najhoršie, čo môže chovateľ urobiť je, že ju neuvážene vypustí do voľnej prírody. V našich klimatických podmienkach dokáže prežiť bez väčších problémov. V porovnaní s pôvodnou korytnačkou močiarnou sú nepôvodné druhy dravšie, väčšie, rýchlejšie rastú a vytlačujú ju z jej pôvodných biotopov. Sú to predátori, takže výrazne ovplyvňujú vzťahy v prírode, do ktorej nepatria. Nemajú žiadneho nepriateľa, ich potravou sú najmä ryby, obojživelníky, larvy ale i čerstvo vyľiahnuté mláďatá vodných vtákov. Na brehu lovia hmyz, červy, dážďovky a rôzne iné bezstavovce. Priemerný jedinec sa v dobrých podmienkach dokáže dožiť 35-50 rokov. U nás tieto korytnačky obývajú vodné nádrže, jazierka, zavodňovacie kanály či mierne tečúce rieky a potoky. V súčasnosti je dovoz a chov v Európe zakázaný (jej dovoz a držba boli na Slovensku zakázané v zmysle zákona č. 15/2005 Z. z. CITES), napriek tomu sa na Slovensku stále predávajú z nelegálnych chovov.

Ak už doma inváznu korytnačku máme a chceme sa jej zbaviť, najlepšie je dohodnúť sa so ZOO Bojnice, prípadne najbližšou Štátnou ochranou prírody na jej odovzdanie. Výlov nepôvodných korytnačiek má povinnosť vykonávať aj správca či vlastník rybárskeho revíru.

V závere by som chcela apelovať na občanov Trenčianskych Stankoviec, aby si nelegálne nekupovali invázne druhy korytnačiek, a ak ich už vlastnia, aby v prípade, že ich už omrzia, kontaktovali najbližšiu ŠOP, či ZOO Bojnice.

Zlatica Kremeňová

ŽATEVNÉ PRÁCE

Letné mesiace sú pred nami a na leto sa najviac tešia školáci, lebo je to čas vytúžených prázdnin. No keď sa deti oddávajú hrám, kúpaniu a radovánkam, pre poľnohospodárov nastáva čas tvrdej a namáhavej práce. Obilie na poliach dozrelo, treba zobrať úrodu – nastávajú žatevné práce. Čoskoro budeme vidieť kombajny, nákladné vozidlá s obilím a traktory s balíkmi a kotúčmi slamy. No nebolo tomu vždy tak, ako teraz, žatva v minulosti vyžerala úplne inak.

Žatva kedysi bola vyvrcholením prác na poli. Pre jej náročnosť sa ľudia snažili vykonať ju čo najskôr, respektíve v dobrom počasi. V dávnej minulosti sa kosilo len ručne kosami, na ktorých boli upevnené sitá, aby obilie pri kosení nepopadalo, ale sa pekne ukladalo. Bolo to veľmi náročné, fyzicky namáhavé, a preto si žatva vyžadovala dobrú organizáciu. Pomocou kosáka „žnica“ odoberala koscovi klasy obilia. Na seba kládla kôpky „hrste“, toľko, čo zobrala naraz do rúk, kládla ich na seba a tie potom muž do „sнопка“ previazal „provieslom“. Snopy ukladali na seba do „križov“, ktoré čím skôr odvážali blízko stodoly, kde obilie mlátili. Naši starší obyvatelia si isto pamätajú, keď sme ako deti chodili znášať „sнопky“ do „križov“, zbierali

sme klásky a po podmietke sme chodili na strniská zbierať šampióny. V roľníckych rodinách si navzájom pri žatve vypomáhali a na väčších gazdovstvách najímali aj žencov. Cez žatvu a počas iných sezónnych prác, chodili na „na majere“ v Sedličnej a Rozvadzoch vypomáhať brigádnici z okolia Ilavy, konkrétne z lazov z Valaskej Belej. Mnohí si tu našli životných partnerov a usadili sa tu. Po skončení žatvy sa obilie mlátilo. V dedinách mali na to pojazdné zariadenie – mláťačku. Nie každý mal svoju mláťačku, tak si ju požičiavali, respektíve „mašinisti“ chodili mlátiť ľuďom obilie podľa dohovoreného poradovníka. Ten, čo prišiel na rad, si priviezol mláťačku koňmi a taktiež motor na jej pohon, ktorý býval najskôr na drevo, až potom na benzín. V Sedličnej chodil na majer mlátiť „mašinista“ Janiš z Veľkých Stankoviec, starší si na neho určite ešte pamätajú. Kým sa napl-

nili vrecia obilným zrnom, viacerí ľudia pri mláťačke vykonávali rôzne činnosti. Hrabalo sa drevnými hrabľami, vysušené snopy sa mlátili v mláťačke, mlyná sa ukladala do kozla, kde si práce riadil „koplár“. Bol to vždy skúsený odborník, ktorý vedel, ako slamu ukladať, aby kozel do rána nespadol, ale vydržal až do jari. Vrecia plné obilia odoberali, viazali, nakladali na vozy, zväžali do sýpky na dosušenie a potom odvážali do mlyna. Ručne cepmi sa mlátila iba raž, ktorej nepolámané stebľa boli potrebné na zhotovovanie „proviesel“ a do „strožkov v posteliach“. Spomenie si ešte niekto na to, ako príjemne sa spalo na „strožkoch“ vypchatých čerstvou ražnou slamou? Ľuďom na veľkostatkoch pieseň a vo voľných chvíľach aj tanec pomáhali pri práci prekonať únavu, a tak vydržať v neľahkých podmienkach od skorej jari cez leto až do neskorej jesene.

Obecné dožinky „obžinky“ sa považovali za slávnosť po skončení žatvy. Ich pôvod je už v predkresťanských dobách, kde sa hospodárska prosperita pripisovala nadprirodzeným silám. Na poliach sa zvykli nechávať posledné klasy zrelého obilia, ktoré mali zabezpečiť bohatstvo roľníckym hospodárstvám v nasledujúcom roku. Posledný snop mal byť ťažký a veľký. Zrno, ktoré zostalo z najkrajších zožatých klasov, z ktorých sa uplietol dožinkový veniec alebo kytica, sa na jar zvyklo primiešať do osiva. Funkcia dožinkiek sa však postupne z magickej menila na ďakovnú a oslavnú. V dedinách sa začali „obecné dožinky“ organizovať po prvej svetovej vojne. Po skončení žatvy bývali dožinkové slávnosti najmä u pána majetku v majeri a mali ohlas v celej dedine. Vyobliekaní kosci a žnice niesli vyzdobené, ručne upletené vence z najk-

rajších klasov obilia, ozdobené poľnými kvetmi do správcovho, gazdovho, prípadne richtárovho domu na ozdobenom voze so spevom, kde mu ho slávnostne odovzdali a on ich za to pohostil. Dožinkový veniec zavesil pod strechu domu, kde zostával až do jari. Po kolektivizácii súkromného poľnohospodárstva v druhej polovici 20. storočia začali na Slovensku usporadúvať dožin-

ky obecné jednotné roľnícke družstvá. Bolo to vždy v prvú septembrovú nedeľu. V Sedličnej sa kedysi tieto dožinky konávali vo dvore u Staníkov. Aj v jednotlivých krajoch mali takéto základ centrálne organizované dožinky, ako aj celoslovenské dožinkové slávnosti v Nitre.

Spracoval: Štefan Šmatlák

Stavanie mája - fotoobjektívom

SPOLOČENSKÁ RUBRIKA

Od 5.3.2021 do 28.6.2021

Vitajte, naši najmladší:

Chrenková Kristína

Ježíková Lara

Škrhová Izabela

Mikulincová Ema

Pecháčková Nela

Horňák Leo

Blaho Marko

Ježík Damián

Tvarožková Linda

Burdej Thomas

Breznický Ondrej

Priťahovalo sa: 18 občanov

Odstaľovalo sa: 9 občanov

Manželstvo uzavrelo: 10 párov

Navždy nás opustili:

Arbet Ľubomír vo veku 62 rokov

Pevný Rudolf vo veku 63 rokov

Dorušinec Pavol vo veku 66 rokov

Bočák Ivan vo veku 59 rokov

Tománková Irena vo veku 71 rokov

Sedláčková Anna vo veku 84 rokov

Medvedík František vo veku 69 rokov

Steininger Ladislav 82 rokov

Maňo Štefan 84 rokov

Zlaté sobáše:

Milan a Anna Miklašovi

64 výročie sobáša:

František a Helena Letkovi

Štatistika k 28.6. 2021

Spolu 3403 občanov: z toho muži 1 674,

z toho ženy 1 729

HISTÓRIA LETNÉHO ČASU

O letnom čase sa toho v posledných rokoch veľa popísalo, vedú sa polemiky, či má v dnešnej dobe ešte význam každého pol roka meniť čas a aký to má prínos. Sú zástancovia aj odporcovia letného času, no fakt je ten, že na letný čas sme prešli aj v tomto roku. Letný čas nie je len výmysel posledných rokov, ale bol tu už veľmi dávno a v článku chceme priblížiť jeho históriu a dôvody, pre ktoré bol v minulosti v jednotlivých obdobiach a krajinách zavedený.

Prvý raz sa nepriamo o zavedení letného času zmienil v roku 1784 americký politik Benjamin Franklin. V jednom z článkov uviedol, že ľudia by mali skôr vstávať a skôr chodiť spať, aby efektívnejšie využili denné svetlo. V roku 1907 formuloval návrh na zmenu času londýnsky stavitel William Willet v eseji Plytvanie denného svetla. Počas prvej svetovej vojny, 14. apríla 1916, zaviedlo letný čas Švédsko, postupne sa do 30. apríla pridali ďalšie krajiny, medzi nimi aj Nemecko a ako jeho spojenec i Rakúsko-Uhorsko. Opatrenie si nezáískalo obľubu, po vojne ho zrušili. V roku 1917 zaviedlo letný čas Rusko, neskôr však Sovietsky zväz upravoval čas svojvoľne, raz o hodinu, inokedy o tri hodiny – aj vzhľadom na to, že samotná krajina má niekoľko časových pásiem.

Na území Protektorátu Čechy a Morava bol zavedený letný čas v období 2. svetovej vojny, konkrétne v letných mesiacoch medzi 1. aprílom a 4. októbrom v rokoch 1940 až 1944. V povojnovom Československu bol letný čas zavedený aj od 6. mája do 7. októbra

1946. V tom istom roku 1. decembra zaviedli ako jediný raz v histórii tzv. "zimný čas", teda opačný posun než v prípade letného času – letný čas znamená, že sa hodinky posunú o hodinu dopredu oproti stredoeurópskemu času, pri zimnom čase sa posunuli o hodinu späť. Opatrenie platilo do 23. februára 1947 a neosvedčilo sa. Dodnes sa zimný čas používa v Chile alebo Írsku.

Na území Československa bol letný čas v súčasnej podobe zavedený v roku 1979. K prijatiu tohto opatrenia prispela aj energetická kríza v tomto období (ochladenie v januári 1979 spôsobilo výpadok v zásobovaní uhlím a následne trojtýždňové uhoľné prázdniny a od letného času sa očakávali energetické úspory). V roku 1981 sa u nás ustálilo pravidlo, že letný čas sa začína posledný marcový víkend v noci zo soboty na nedeľu, konkrétne v nedeľu nadržanom, teda v čase keď je vplyv zmeny času na pracovné aktivity minimálny. Od roku je letný čas o jeden mesiac dlhší – trvá až do posledného víkendu v októbri, čiže letný čas trvá sedem mesiacov, pokiaľ pred rokom 1996 trval len šesť.

Hodinky sa posúvali v prvú sobotu v noci, od roku 1981 už v poslednú marcovú sobotu. Letný čas sa končil v sobotu v noci počas posledného septembrového víkendu. Čas sa menil na jar o polnoci a na jeseň o jednej v noci. Neskôr sa táto zmena posunula na 2. hodinu v noci (na jar) a 3. hodinu (na jeseň), pretože najmenej ovplyvňuje dopravu, napríklad železničnú.

Ako prvé začalo uplatňovať pravidelný letný čas Taliansko v roku 1966, potom

od roku 1971 Grécko, 1974 Španielsko, 1976 Francúzsko. V rokoch 1976 až 1981 sa dohodlo na používaní letného času desať členských štátov vtedajšieho aby si navzájom zosúladiť svoje časové pásma. Od roku 1980 už platil harmonizovaný prístup k posunu času v ES. Vláda SR nariadením z 8. februára 2017 schválila zavedenie letného času na Slovensku na roky 2017-2021.

Nariadenie nadobudlo účinnosť 1. marca 2017, týmto nariadením SR prebrala právne záväzné akty Európskej únie.

Letný čas má viaceré klady aj zápory. Najväčším argumentom pre jeho zavedenie bolo lepšie využitie slnečného svetla a menšia spotreba energie. Momentálne má však letný čas veľa odporcov, pretože šetrenie energie využívané na svietenie je už zanedbateľné (oproti spotrebe na iné účely). Medzi nevýhody patrí aj chaos v období zmeny časov, s ktorým sa spája meškanie vlakov, dopravné nehody, ale aj zdravotné problémy niektorých ľudí spôsobené narušením ustáleného rytmu striedania bdenia a spánku. Prejavom zmeny rytmu u citlivých ľudí môže byť nervozita, migréna, bolesť žalúdka či poruchy spánku.

Spracoval: Štefan Šmatlák

Od 1.6.2021 sa v Obecnej knižnici zmenili otváracie hodiny a to nasledovne:

Pondelok od 13.00 do 15.30 hod.

Utorok od 8.00 do 15.30 hod.

Streda od 13.00 do 17.00 hod.